Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 28. 6. 2012, sp. zn. 19 Co 104/2012, ECLI:CZ:KSHK:2012:19.CO.104.2012.1

Číslo: 58/2013

Právní věta:

Zdravotní pojišťovny nejsou v řízeních o nároku na náhradu nákladů na péči hrazenou ze zdravotního pojištění, které vynaložily v důsledku zaviněného protiprávního jednání třetí osoby vůči pojištěnci, osvobozeny od soudních poplatků podle zákona č. 549/1991 Sb. ve znění účinném od 1. 9. 2011.

Soud: Krajský soud v Hradci Králové

Datum rozhodnutí: 28.06.2012

Spisová značka: 19 Co 104/2012

Číslo rozhodnutí: 58

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Poplatky soudní

Předpisy: § 11 odst. 2 písm. d) předpisu č. 549/1991Sb.
§ 55 odst. 1 předpisu č. 48/1997Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

O k r e s n í s o u d v Ústí nad Orlicí výrokem I usnesení ze dne 5. 1. 2012 zrušil usnesení téhož soudu ze dne 13. 12. 2011, kterým bylo žalobkyni uloženo zaplatit soudní poplatek za řízení 1000 Kč. Výrokem II současně žalobkyni nepřiznal osvobození od soudních poplatků. Výrok I okresní soud odůvodnil tak, že soudní poplatek za řízení ve výši 1000 Kč byl žalobkyni uložen nesprávně, neboť je podle § 11 odst. 2 písm. d) zákona č. 218/2011 Sb. od poplatku osvobozena. Výrok II odůvodnil tím, že nejednotný výklad shora citovaného ustanovení nepochybně není důvodem pro přiznání osvobození od soudních poplatků podle § 138 odst. 1 o. s. ř., přičemž žádný jiný důvod pro osvobození od soudních poplatků žalobkyně neuvedla. Navíc by toto rozhodnutí bylo nadbytečné, když je žalobkyně v tomto řízení od poplatku osvobozena.

Žalobkyně podala včas odvolání směřující podle obsahu proti výroku II usnesení okresního soudu. Namítla, že uplatněný nárok je nárokem na náhradu nákladů za vynaloženou zdravotní péči opírajícím se o § 55 zákona č. 48/1997 Sb. Žalobkyně proto podala návrh na osvobození od soudního poplatku podle § 11 odst. 1 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb. v platném znění. Okresní soud se však s názorem žalobkyně na existenci jejího osvobození od soudních poplatků podle tohoto ustanovení neztotožnil, ačkoliv je podle něho od poplatku osvobozeno řízení ve věcech pojistného na veřejné

zdravotní pojištění, přičemž náklady na léčení pojištěnce oprávněné v důsledku zaviněného protiprávního jednání žalované, jejichž náhrada je požadována, byly plně hrazeny z prostředků pojistného na veřejné zdravotní pojištění. Dle § 11 odst. 2 písm. d) zákona č. 549/1991 Sb. v platném znění je od poplatku osvobozeno rovněž řízení, jímž se navrhovatel v řízení o náhradu škody na zdraví domáhá náhrady nákladů léčení, přičemž v daném případě jde jednoznačně o vymáhání nákladů na léčení. Při rozhodování o osvobození od soudního poplatku je nezbytné přihlédnout i ke skutečnosti, že v případě nepřiznání osvobození od soudního poplatku bude tento hrazen z prostředků veřejného zdravotního pojištění, které jsou určeny k zajištění úhrad poskytované zdravotní péče a jejichž čerpání na provozní náklady zdravotní pojišťovny je limitováno vyhláškou č. 418/2003 Sb. Nepřiznání osvobození od soudních poplatků dle názoru žalobkyně odporuje i smyslu novely zákona o soudních poplatcích provedené zákonem č. 218/2011 Sb., když zákonodárce měl záměr zdravotní pojišťovny osvobodit od soudních poplatků ve věcech prostředků veřejného zdravotního pojištění, a novou úpravou § 11 poplatkového zákona tak nahradit příslušná ustanovení zrušené vyhlášky č. 117/1998 Sb. Zrušení prováděcí vyhlášky nemůže mít za následek platbu soudních poplatků zdravotními pojišťovnami. Proto nechť je napadený výrok usnesení okresního soudu změněn tak, že odvolací soud rozhodne tak, že žalobkyni přizná osvobození od soudních poplatků.

K r a j s k ý s o u d v Hradci Králové rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil.

Z o d ů v o d n ě n í :

Odvolání bylo podáno včas osobou k němu oprávněnou. Odvolací soud proto z jeho podnětu přezkoumal napadenou část usnesení okresního soudu, a to bez nařízení jednání (§ 214 odst. 2 písm. c/ o. s. ř.). Odvolání žalobkyně neshledal opodstatněným.

Okresní soud v odůvodnění svého usnesení žalobkyni dostatečně vysvětlil, že poplatkové osvobození, jehož přiznání se domáhá, jí nemůže být poskytnuto. Důvody, pro které poplatkové osvobození žádá, totiž nespadají pod ustanovení § 138 odst. 1 o. s. ř., podle něhož na návrh může předseda senátu přiznat účastníkovi zcela nebo zčásti osvobození od soudních poplatků, odůvodňují-li to poměry účastníka a nejde-li o svévolné nebo zřejmě bezúspěšné uplatňování nebo bránění práva. Žalobkyně se přitom domáhá poplatkového osvobození jednak podle § 11 odst. 1 písm. b) a jednak podle § 11 odst. 2 písm. d) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění účinném od 1. 9. 2011, tzn. má za to, že je podle prvně citovaného ustanovení od poplatku osvobozeno řízení v této věci, případně že jí podle druhého citovaného ustanovení náleží osobní poplatkové osvobození. Existence kteréhokoliv z těchto poplatkových osvobození by však bez dalšího byla důvodem pro takový postup soudu, při němž by jí soudní poplatek vůbec nebyl vyměřen, nikoliv pro rozhodování o přiznání takovéhoto poplatkového osvobození s ohledem na osobní, majetkové či sociální poměry účastníka řízení. Již z tohoto důvodu je usnesení okresního soudu v odvoláním napadeném výroku II věcně správné a odvolací soud ho proto podle § 219 o. s. ř. potvrdil.

Výrok I usnesení okresního soudu nebyl odvoláním napaden, neboť tímto výrokem bylo zrušeno rozhodnutí o uložení poplatkové povinnosti žalobkyni, přičemž soud současně v odůvodnění usnesení vysvětluje, že se ztotožňuje s názorem žalobkyně, že jí náleží osobní poplatkové osvobození podle § 11 odst. 2 písm. d) zákona o soudních poplatcích v platném znění. Odvolání žalobkyně proti výroku II usnesení bylo tedy s ohledem na takto vyslovený právní názor prvoinstančního soudu víceméně bezpředmětné. S ohledem na odvolací námitky však považuje odvolací soud za nezbytné vyslovit svůj právní názor na otázku, zda poté, kdy zákonem č. 218/2011 Sb. byla zrušena vyhláška č. 117/1998 Sb., o osvobození od soudních poplatků, která přiznávala v ustanovení § 1 odst. 2 osobní poplatkové osvobození zdravotním pojišťovnám, šlo-li o nároky na náhradu škodu způsobené jim třetí osobou tím, že ublížila na zdraví pojištěné osobě, na jejíž léčení zdravotní pojišťovna vynaložila náklady na péči hrazenou ze zdravotního pojištění (regres), náleží zdravotním pojišťovnám v těchto řízeních

osobní či věcné poplatkové osvobození přímo podle § 11 zákona o soudních poplatcích ve znění účinném od 1. 9. 2011. Prvoinstanční soud dospěl k závěru, že žalobkyni náleží osobní poplatkové osvobození dle § 11 odst. 2 písm. d) zákona o soudních poplatcích, podle něhož se od poplatku osvobozuje též navrhovatel v řízení o náhrady škody na zdraví včetně náhrady škody na věcech vzniklé v souvislosti s ublížením na zdraví a náhrady nákladů léčení. Odvolací soud však tento názor nesdílí. Toto osobní poplatkové osvobození se totiž podle jednoznačného jazykového vyjádření „navrhovatel v řízení o náhradu škody na zdraví“ nemůže vztahovat na nárok zdravotní pojišťovny na náhradu nákladů zaplacených zdravotnickému zařízení za léčení jejího pojištěnce, uplatněný proti třetím osobám, v důsledku jejichž zaviněného protiprávního jednání došlo k poškození zdraví pojištěnce, neboť se nejedná o nárok na náhradu škody na zdraví poškozeného podle občanského zákoníku. V tomto směru odkazuje odvolací soud na ustálenou judikaturu obecných soudů, zejména na rozhodnutí publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod R 30/2002. Právo zdravotní pojišťovny na náhradu škody spočívající v tom, že pojišťovna uhradila náklady na léčení svého pojištěnce v příčinné souvislosti s tím, že mu bylo zaviněným protiprávním jednáním třetí osoby způsobeno poškození na zdraví, je zakotveno v ustanovení § 55 odst. 1 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění. Tímto ustanovením je tak ve vztahu k občanskému zákoníku speciálním právním předpisem založen samostatný nárok zdravotní pojišťovny vůči třetím osobám (s nimiž není ve smluvním vztahu) na náhradu jí vynaložených nákladů zdravotní péče, jsou-li zákonné předpoklady splněny. Jedná se tedy svou povahou o nárok na náhradu škody, v řízení o náhradu této škody však nelze zdravotní pojišťovně přiznat postavení navrhovatele v řízení o náhradu škody na zdraví. Namítá-li žalobkyně, že úmyslem zákonodárce při zrušení vyhlášky č. 117/1998 Sb., která jí v těchto řízeních přiznávala osobní poplatkové osvobození, nebylo jeho odnětí, důvodová zpráva k zákonu č. 218/2011 Sb. naopak svědčí o opaku. Výslovně se v ní totiž uvádí, že „vyhláška Ministerstva financí č. 117/1998 Sb., o osvobození od soudních poplatků, se navrhuje zrušit z toho důvodu, že některá řízení, která jsou podle této vyhlášky osvobozena, budou napříště zpoplatněna, a vyhláška je tak v rozporu s cíli, které návrh zákona sleduje“. Z textu vyhlášky č. 117/1998 přitom vyplývá, že jediným v úvahu přicházejícím řízením podle ní bylo právě řízení o návrzích zdravotních pojišťoven na náhradu škody opírající se o § 55 odst. 1 zákona č. 48/1997 Sb., když v ostatních případech se jedná o osvobození za úkony. Podle přesvědčení odvolacího soudu se tedy na žalobkyni osobní poplatkové osvobození podle § 11 odst. 2 písm. d) zákona o soudních poplatcích ve znění účinném od 1. 9. 2011 nevztahuje. Stejně tak se odvolací soud neztotožňuje s jejím názorem, že by mělo být od soudního poplatku osvobozeno řízení o těchto nárocích podle § 11 odst. 1 písm. b) zákona o soudních poplatcích v platném znění, když ve srovnání s textem tohoto ustanovení ve znění účinném do 31. 8. 2011 nedošlo k rozšíření tohoto ustanovení o žádná nová řízení, přičemž předešlý i stávající text tohoto ustanovení neumožňuje řízení o uplatněném nároku podřadit pod žádné z tam taxativně vyjmenovaných řízení.

Ze shora uvedeného tedy vyplývá, že pokud by měla být řízení o nárocích podle § 55 odst. 1 zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, nadále osvobozena od soudních poplatků, muselo by se tak stát změnou stávající úpravy zákona o soudních poplatcích, případně právním předpisem vydaným Ministerstvem financí podle § 16 odst. 1 zákona o soudních poplatcích. Za právní úpravy účinné od 1. 9. 2011 však nelze dovodit ani věcné osvobození předmětného řízení ani osobní osvobození navrhovatele v něm.